

Ο νόμος – πλαίσιο συνδυαστικός κριτικός της προόδου* 1982

Παρά τις αναλυτικές θέσεις του υπουργείου Παιδείας πάνω στις βασικές αρχές του σχεδίου νόμου – πλαισίου των ΑΕΙ, η πλειοψηφία του Κεντρικού Συμβουλίου της Εθνικής Φοιτητικής Ένωσης Ελλάδας διατυπώνει επιφυλάξεις για ορισμένες καίριες διατάξεις του νομοσχεδίου, όπως η Εθνική Ακαδημία Γραμμάτων και Επιστημών (ΕΑΓΕ), το τμήμα και ο τομέας, η συμμετοχή των φοιτητών στα όργανα διοίκησης και λήψης αποφάσεων κλπ.

Γι' αυτό το λόγο απευθυνθήκαμε στο γεν. γραμματέα του υπουργείου και καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Δ. Ρόκο, ζητώντας του να δώσει διευκρινίσεις πάνω στα επίμαχα σημεία που προκάλεσαν τη διάσταση απόψεων και θέσεων.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Στο συνεχιζόμενο διάλογο του υπουργείου παιδείας με την ΕΦΕΕ για το νόμο – πλαίσιο των ΑΕΙ, φαίνεται ότι παρά τις γραπτές αναλυτικές απαντήσεις σας στα ερωτήματα της, υπάρχουν ακόμη κάποια προβλήματα που εμποδίζουν την ομόθυμη συμφωνία, τουλάχιστον ορισμένων από τις μεγάλες σπουδαστικές παρατάξεις που συγκροτούν την ΕΦΕΕ. Ως γενικός γραμματέας του υπουργείου, αλλά και πανεπιστημιακός δάσκαλος περισσότερο, που πήρατε ενεργό μέρος στην πάλη για δημοκρατικές αλλαγές στα ΑΕΙ τα τελευταία 20 χρόνια, τι θα είχατε να παρατηρήσετε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η απάντησή μου είναι αυτονόητα φορτισμένη από τις δυο οπτικές που επισημάνετε. Απ' την οπτική των ευθυνών της σημερινής μου θέσης στο πρόβλημα, κι ισοδύναμα θα μπορούσα να πω, απ' την οπτική και της εμπειρίας της μακρίας συμμετοχής μου από το 1958 κι εδώθε στο Πανεπιστημιακό Κίνημα, ως φοιτητής, ως μέλος του ΕΔΠ αργότερα και ως γενικός γραμματέας και αντιπρόεδρος του τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, απ' το 1975 ως το 1982, του κοινωνικού επιστημονικού φορέα που συμπαρατάχθηκε ενεργά στους αγώνες απ' τη μεταπολίτευση και πέρα για βαθιές δημοκρατικές αλλαγές στην Ανώτατη Παιδεία. Έτσι, νομίζω ότι νομιμοποιούμαι να υποστηρίζω και υποστηρίζω ότι:

Ουσιαστικοποίηση

- α) Όπως ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ δεσμεύτηκε ως πρωθυπουργός στις προγραμματικές του δηλώσεις, ότι «ο νόμος – πλαίσιο θα περιλάβει τις θέσεις των φορέων της πανεπιστημιακής κοινότητας», το σχέδιο νόμου – πλαισίου που προωθεί η κυβέρνηση στην Εθνική Αντιπροσωπεία, όχι μόνο περιλαμβάνει τις έντεκα κοινές θέσεις της ΕΦΕΕ, του ΕΔΠ κλπ., αλλά σε μερικά σημεία αποφασιστικά τις υπερνικά, σταθερά όμως στην κατεύθυνση της ουσιαστικοποίησης του εκδημοκρατισμού κι εκσυγχρονισμού των δομών και των λειτουργιών των ΑΕΙ και,
- β) Στις νέες συνθήκες μετά την πολιτική αλλαγή του Οκτώβρη του 1961, το Πανεπιστήμιο δρομολογήθηκε οριστικά στην προοπτική της ριζικής τους αναδόμησης, που συνεπάγεται αλλαγή των θεμελιακών αξιών του, αναπροσανατολισμό των στόχων, των προγραμμάτων και του περιεχομένου σπουδών, και βαθύ εκδημοκρατισμό των δομών και των λειτουργιών του, ώστε να μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στην πορεία για μια εθνικά ανεξάρτητη κι αυτοδύναμη διαδικασία σύμμετρης, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης του τόπου και του λαού μας.

Έτσι η συνέχεια κι η συνέπεια των λόγων με τα έργα, κι ακόμα ο πλατύς και ζωντανός διάλογος απ' το 1974 ως το 1981 για την αλλαγή στα ΑΕΙ στον οποίο όλοι πήραμε ενεργά μέρος, νομίζω ότι δημιουργούν τις προϋποθέσεις και δίνουν ασφαλέστερες εγγυήσεις για την ποιότητα και το δομικό χαρακτήρα της αλλαγής στα ΑΕΙ.

Κοινός στόχος

Γι' αυτό και το καθήκον που μπαίνει για όλους μας είναι – όπως σωστά το λετε – να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στα δομικά στοιχεία του σχεδίου – νόμου που ενώνουν και συντελούν στη διαμόρφωση του μπλοκ των δυνάμεων που θα στηρίζουν μέσα απ' την υλοποίηση

* Συνέντευξη στα «Νέα» 17.3.1982.

του νόμου – πλαισίου την αναγέννηση της Ανωτάτης Παιδείας μας και τον θεμελιακό της ρόλο για την κοινωνική αλλαγή και την προκοπή του τόπου μας.

Αυτός ο μεγάλος κοινός στόχος θα 'πρεπε ν' απαγορεύει σ' όλους τους συνειδητούς αγωνιστές ν' αναγορεύουν δευτερεύουσες και περιθωριακές διαφοροποιήσεις, παρανοήσεις και παρεξηγήσεις που μοιραία θα υπάρχουν μέχρι να κατατεθεί το νομοσχέδιο στη Βουλή σε κυρίαρχη αντίθεση, που τείνει, δυστυχώς, σε μερικές -οριακές- περιπτώσεις να μηδενίζει μια ολόκληρη πορεία αγώνων στο όνομα μιας ευκαιριακής μικροπαραταξιακής εκλογικίστικης και σε μεγάλο βαθμό εκ γενετής αμφισβητούμενης σε όρους πάλης του λαϊκού κινήματος ωφελιμότητας.

Θα 'θελα εδώ να παρατηρήσω, σ' όσα εξακολουθούν να διατυπώνονται από κάποιες προοδευτικές παρατάξεις ως δήθεν αντίθεση μερίδας του φοιτητικού κινήματος με τη θέση του υπουργείου (που όμως υπερκερνά, όπως είπα προωύτερα, τις θέσεις της ΕΦΕΕ), τα παρακάτω:

- Θα πρέπει ο νόμος – πλαίσιο να προβλέπει τη συγκρότηση Εθνικού Συμβουλίου Ανώτατης Παιδείας με συμμετοχή των φορέων των δασκάλων και των φοιτητών και κοινωνικών φορέων.

Οι εγγυήσεις

Σε απόφαση του προέδρου του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ, που δημοσιεύτηκε στις εφημερίδες στις 19.1.1978 σχετικά με το νόμο – πλαίσιο για τα ΑΕΙ που κατέθεσε αργότερα ως σχέδιο στην ελληνική Βουλή, επισημαίνεται με σαφήνεια ότι:

«Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα θα υποστηρίξει την ψήφιση ενός νόμου – πλαισίου για τα ΑΕΙ που θα στηρίζεται στις παραπάνω αρχές και θα συμπαραταχθεί μ' όλες τις προοδευτικές δυνάμεις της εθνικής αντιπροσωπείας στον αγώνα για τη διασφάλιση των ελαχίστων αυτών εγγυήσεων που θα μπορέσουν ν' ανοίξουν το δρόμο για τον εκδημοκρατισμό και τον εκσυγχρονισμό στα ΑΕΙ. Στη σημερινή φάση το ΠΑΣΟΚ δηλώνει, ότι μετά από αξιοποίηση της πείρας που σωρεύτηκε στο διάστημα των τριών χρόνων αγώνα για τη δημοκρατική αλλαγή στα πανεπιστήμια στην πατρίδα μας, βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο επεξεργασίας σχεδίου – νόμου για ένα δημοκρατικό καταστατικό χάρτη για την Ανώτατη Παιδεία μας στη βάση των παραπάνω θέσεων του κοινού προγράμματος και προτίθεται σύντομα να το καταθέσει για ψήφιση στην Ελληνική Βουλή».

Η Ακαδημία

Σε συνέπεια με όλα αυτά, και πέρα απ' αυτά το ΠΑΣΟΚ, στις σημερινές συνθήκες, με τη δύναμη του λαϊκού κινήματος που το έφερε στην κυβέρνηση, διευρύνει αποφασιστικά τις «ελάχιστες εγγυήσεις» των αρχών της ΕΦΕΕ και ιδρύει την Ε.Α.Γ.Ε., όργανο ακαδημαϊκού συντονισμού των διαδικασιών διδασκαλίας, έρευνας και μεταπτυχιακών σπουδών κι ελέγχου των διαδικασιών κρίσης κι αξιολόγησης όλου του διδαχτικού προσωπικού σ' εθνικό επίπεδο.

Κάποιες φοιτητικές παρατάξεις, παρ' όλο που γνωρίζουν καλά ότι η συνταγματική επιταγή της πλήρους αυτοδιοίκησης των ΑΕΙ είχε λειτουργήσει απ' την ίδρυση των ελληνικών Πανεπιστημίων, στρεβλωτικά ή ως απόλυτη αυτονομία, ασυδοσία κι αυθαιρεσία του φεουδαρχικού κι ανυπόληπτου (εκτός απ' τις λίγες καλά γνωστές και τιμημένες απ' όλους μας εξαιρέσεις) καθηγητικού κατεστημένου, παρ' όλο που είδαν απ' τις θέσεις του υπουργείου ότι η ΕΑΓΕ είναι άμισθο κι όχι ισόβιο, μόνο συμβουλευτικό, εισηγητικό, συντονιστικό, αλλά κι εντούτοις δυνατό όργανο άσκησης ουσιαστικής κρατικής εποπτείας στις ακαδημαϊκές διαδικασίες των ΑΕΙ, εξακολουθούν να το αποκαλούν «υπερόργανο», και να το επικρίνουν ποικιλότροπα. Κι αυτό χωρίς να μπορούν ν' αποστασιοποιηθούν απ' τη λογική των φοιτητικών εκλογών και των συνακόλουθων μικροπαραταξιακών επιλογών, και να εξετάσουν με προσοχή: γιατί π.χ. την Ε.Α.Γ.Ε. έχουν ως μόνο και μόνιμο κύριο στόχο οι «Ενώσεις των Καθηγητών» που φύτρωσαν στον ελληνικό χώρο, όχι όταν η δικτατορία προσπαθούσε να γονατίσει το λαό μας, ούτε κι όταν η Δεξιά κυριαρχούσε στην πολιτική σκηνή του τόπου μας, αλλά μόνο όταν η οργανωμένη πάλη του λαϊκού κινήματος άνοιξε το δρόμο για την Αλλαγή στην πατρίδα μας.

Κι αυτές οι δημοκρατικές φοιτητικές παρατάξεις, με τις οποίες συναγωνιστήκαμε ενωτικά κι ανυπόκριτα σε δύσκολες μέρες πριν από πολλά και για πολλά χρόνια, δεν μπορούν άραγε να εκτιμήσουν, γιατί ξαφνικά, μετά τις πρώτες ομαδικές ομοβροντίες του καθηγητικού κατεστημένου απ' άκρου σ' άκρο της Ελλάδας κατά του νόμου – πλαισίου του ΠΑΣΟΚ έπεσε απόλυτη από μέρους τους σιγή, παρά την ομοσπονδοποίηση των ενώσεων που έγινε την περασμένη βδομάδα στην Αθήνα;

Ενότητα

Για να τελειώσω χωρίς ερωτηματικά. Πιστεύω ότι οι προοδευτικές δυνάμεις μέσα κι έξω απ' τα πανεπιστήμια, θα βρουν το δρόμο της ενότητας και της πάλης για το βάθεμα των δημοκρατικών αλλαγών στην Παιδεία – θεμέλιο και προϋπόθεση για την κοινωνική αλλαγή στην πατρίδα μας.